

Huitfeldtbrygga

Kjøpmannsgata 13, Trondheim.
Huitfeldtbrygga AS

Forprosjekt Revidert 12.05.2021

Rekonstruksjon av kai.

1940- 1950 (Ca.)

FOTOGRAF: Willman, Anton Haakon

EIER AV SAMLING: Sverresborg Trøndelag Folkemuseum

Kilde: Digitalt museum

Innledning

Huitfeldtbrygga er regulert til spesialområde bevaring og klassifisert i aktsomhetskart i klasse A, svært høy antikvarisk verdi. Bygningsmiljøet ønskes kulturmiljøfredet.

Huitfeldtbrygga i Kjøpmannsgata 13 består i dag av tre brygger under samme tak. Brygga er ca. 1900 m2 og er en av de største bryggene i Kjøpmannsgata. Bygget har i dag fire hovedetasjer, underetasje og loft. Brygga har siden 2016 vært eid av Huitfeldtbrygga AS som er eid av Lord Eiendom AS.

Midtbrygga som er den eldste, antas å være bygget i 1744. Den er laftet med boder på hver side i de øverste etasjene. Første og andre etasje er slått sammen og konstruksjonen er i dag en blanding av staver og laft med en indre kjerne i stål på betongfundamenter. På loftet og i fasaden ses opprinnelig takfasong med en takvinkel på ca. 34 grader. Sør- og nordbrygga er også en laftet konstruksjon med midtgang og to midtstilte søylereker. Lafteveggene går her helt ned i underetasjen.

Huiteldtbrygga er vist på General Vibes kart fra 1708. I Trondheims eldste branntakst fra 1766 beskrives bygningen slik:
"Hr: Etatz-Raad Henrich Hornemans Heele Brygge er 3de bygninger tilsammen bragt under et tag, og er 5 Etager højde, nogle tømrede boeder til begge Siider, og paa anden højde gaar sammen bygningen, er tækt med tagsteen, og 2: Kaab Vindue paa taget og vindtaug, Taxeret for: 600 rd. 12 " *

Brygga sto i mange år uten nødvendig vedlikehold og bærer preg av dette med gjennomgående store skader i fundament og bærekonstruksjoner.

I 2016 ble det i samarbeid med Byantikvaren i Trondheim utarbeidet en istandsettingsplan som er oppdelt i følgende delprosjekter:

Delprosjekt 1
Geoteknisk utredning.

Delprosjekt 2
Eventuelle geotekniske tiltak.

Delprosjekt 3
Oppjekking med tilhørende nødvendige forsterkninger i konstruksjoner.

Delprosjekt 4
Refundamentering del 1; etablering av nye bunnstokker og bindebjelker, (fundamenter).

Delprosjekt 5
Slukkeanlegg installeres for å sikre bygning og investeringer. Bygges noe om når bygningen blir istandsatt/varm.

Delprosjekt 6
Refundamentering del 2; etablering av nye stolper som fundament. Supplering av konstruksjoner, dekker og laft.

Delprosjekt 7
Istandsetting og supplering av kledning, vinduer, porter mm, Relegge tak.

Frem til nå er det utført et større sikringstiltak med ca. 600 m3 stein som skal stabilisere fundamentet. Jekkeprosessen startet i begynnelsen av januar 2020 og ble avsluttet i april 2020. Det er etablert nye fundamenter med bunnstokker, stolper, bindebjelker og dragere. Kavelgulvet i sør- og nordbrygga er lagt tilbake i underetasjen. Reparasjon av lafteveggene er godt i gang.

På bildet ser man blant annet Huitfeldtbrygga. Forand brygga ligger en båt og bak denne skimtes en kaikonstruksjon.

Fotografering 1906- 1913, Foto: Kjellerød, Georg, Eierskap: Østfoldmuseene.
Kilde: Digitalt museum

Rekonstruksjon av kai.

På foto fra starten av 1900 og frem til ca 1930 kan man se at det opprinnelig har vært en kai på utsiden av brygga. Noen foto viser denne med skjørt og andre, med en åpen stolpe/drager konstruksjon. Alle foto viser at kaia har vært høyest i midtbrygga og med trapp ned på hver side til en lavere kai utenfor både nord- og sørbryggga. Det finnes også et maleri fra 1918 som viser et utsnitt av sør- og midtbrygga med kai og en pele- eller palisaderekke forand.

På bakgrunn av dette ble det søkt om å få lagt ned fundamenter for rekonstruksjonen i forbindelse med steinfyllingen.

Tillatelse til tiltaket ble gitt i brev av 15.03.2019 fra Fylkesmannen i Trøndelag, Deres ref: 2019/397.

Videre vises det også til brev fra Trondheim kommune av 01.07.2019, Kjøpmannsgata 13, svar vedrørende høyde på støttefylling Saksnummer: BYGG-18/84631

Dette forprosjektet skal redegjør for den dokumentasjonen vi har og de antagelser vi har gjort på bakgrunn av funn i brygga og samtaler med tradisjonshåndverkere om materialitet og konstruksjonsprinsipper.

Istandsetting av Huitfeldtbrygga har som overordnet mål å ivareta fasaden mot Nidelva, slik den står i dag, så langt det er mulig.

Vi kan se, at spesielt fasaden mot Nidelva er nesten identisk med foto fra starten av 1900. Etter en samlet vurdering av tilgjengelig dokumentasjon og bygningen som den fremstår i dag legger vi denne perioden til grunn for de overordnede valg videre i prosessen.

Huitfeldtbrygga ses som brygge nummer to fra venstre. Kaia ses her som en stolpekonstruksjon.

Brygger i Kjøpmannsgata sett fra elvesiden, 1920- 1930
Foto: Schrøder. Opphavsrett: Sverresborg Trøndelag Folkemuseum.
Kide: Digitalt museum

Dokumentasjon

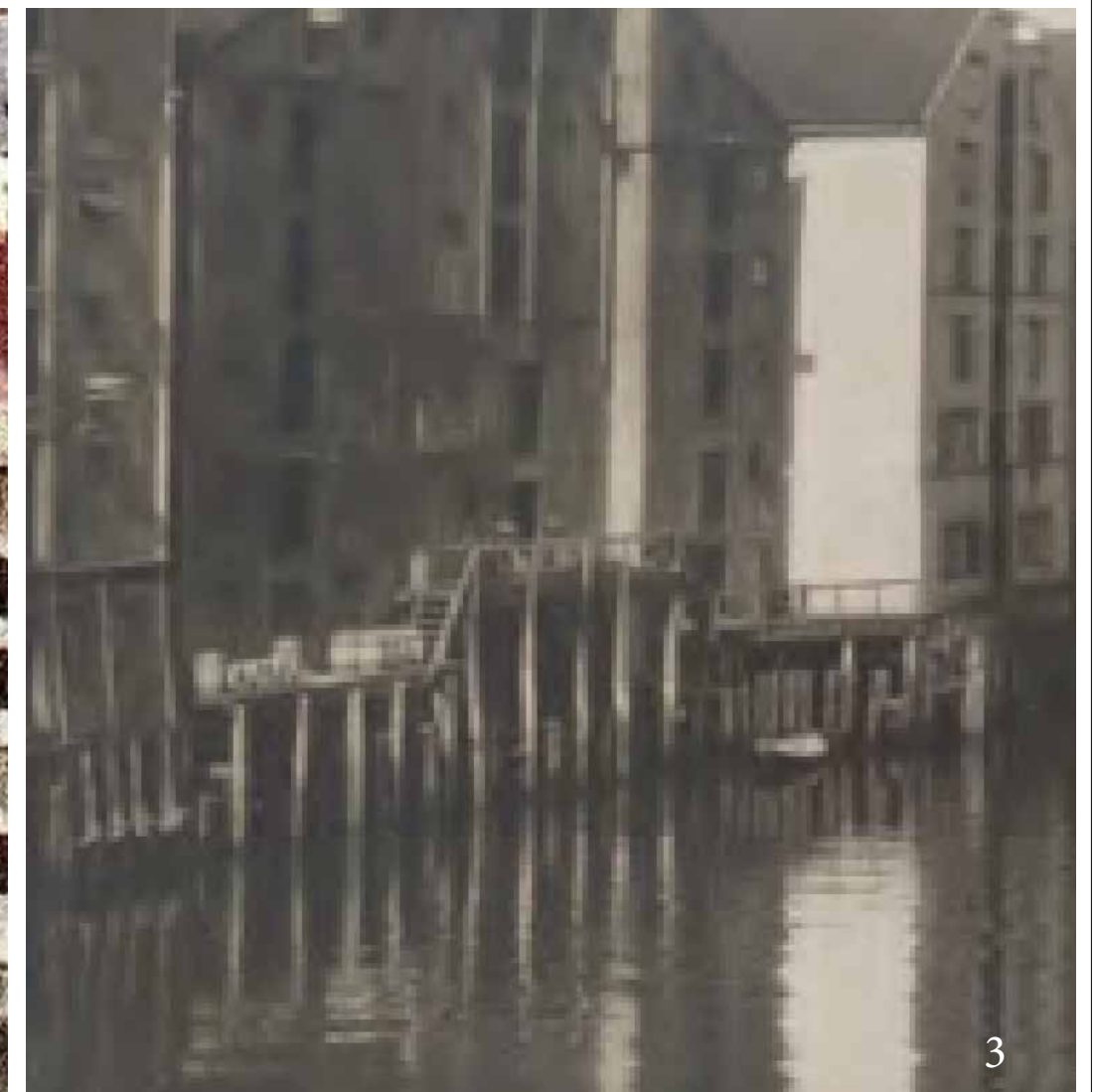
Byantikvaren i Trondheim har engasjert Jonny Kregnes til å lete i branntakster etter dokumentasjon på kaia, men har ikke funnet noe.

På flere eldre foto ses en kai på utsiden av brygga. Mange av fotoene kjenner vi ikke årstallet på, men vi kan ut fra andre daterte foto formode at de er fra starten av 1900.

De viser både en kai med en åpen stolpekonstruksjon og en lukket med liggende plank.

Huitfeldtbrygga, 1907
Kilde: Digitalt museum

Historiske foto.

Øverste foto: Erik Olsen 1900-06. Kilde: Gunnerus, Spesialsamling NTNU Universitetsbiblioteket.

De to nederste foto er utsnitt fra overstående. Til venstre ses sørbrygga og til høyre midtbrygga.

Tidsbilde.

Fasade mot Kjøpmannsgata.
Som fotoene viser er det siden 1900 foretatt noen endringer i fasaden. Portåpninger i midtbrygga er flyttet og bygget sammen. Det er også gjort noen endringer på vinduer i alle tre bryggene. Men i all hovedsak er det nesten samme fasade vi ser i dag.

Fasade mot Nidelven:
Helt til høyre ses maleri fra fasaden mot Nidelven og foto fra 2020. Det er praktisk talt den samme fasaden vi kikker på i dag som i starten av 1900 tallet.

På bakgrunn av den sikre dokumentasjonen vi har i foto fra årene omkring 1900 er det naturlig å sette dette som et tidsbilde som kan være retningsgiver for istandsettingen.

Utsnitt av bygger i Kjøpmannsgata sett fra elvesiden, 1920- 1930, Foto: Schrøder.

Huitfeldtbrygga 11.03.2020, Foto: Sophie Noach

Trelasthandel i Huitfeldtbrygga, ca. 1900 (kopi fra universitetsbiblioteket).
Kilde: Studentoppgave NTNU 2012.

Huitfeldtbrygga 21.06.2018
Foto: Sophie Noach

Maleri, 1918. Kilde: Byantikvaren i Trondheim

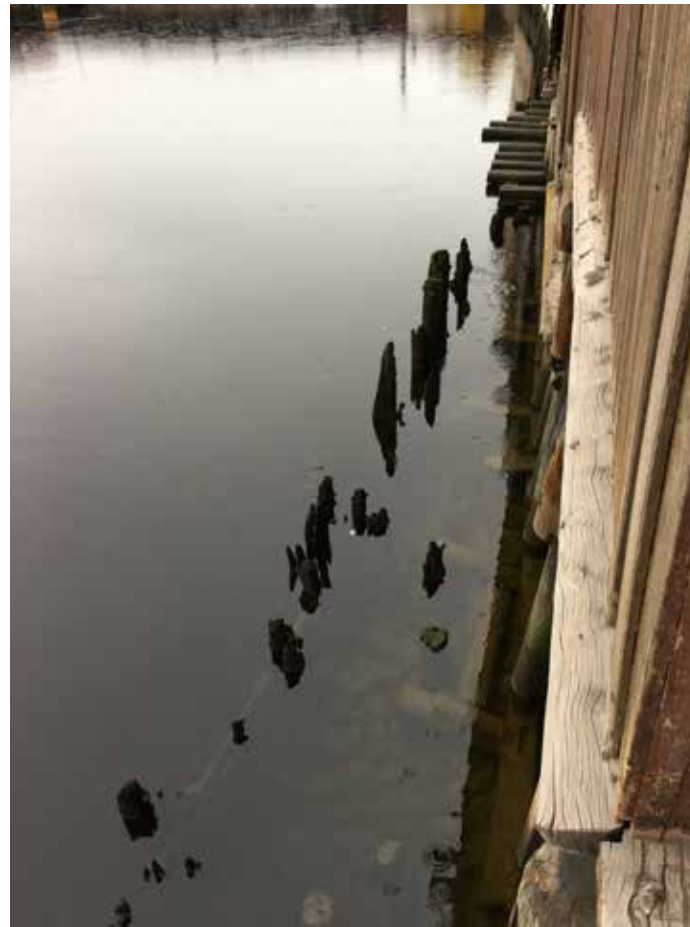
Spor og antagelser.

Vi tror at midtbrygga har vært en flatbrygge frem til 1840 da nord- og sørbrygga ble bygget. Første etasje er trolig sammenslått omkring 1880.

Nord- og sørbrygga er laftet helt ned til underetasjen, og for å sikre tilgang mellom bryggene på elvesiden mener vi det har vært nødvendig å bygge en kai

Det har også muligvis vært nødvendig hvis man skulle kunne legge til med båt etter Tilleraset i Nidelva.

Som foto viser ser vi at gulvet i midtbrygga er skjøtet ca. 2 meter innenfor fasaden mot elva. Vi ser også at bjelkene er nedslitt.

Hvorfor rekonstruere kaia.

Rekonstruksjon av kaia vil øke mulighetene for å få inn leietakere og dermed øke mulighetene for ny stabil bruk. Fra Gamle Bybro er brygga godt synlig og annonserer seg rett ut mot store grupper av aktuelle fremtidige kunder. Det vil kunne bli en attraktiv del av en ny bruk av første etasje med muligheter for å åpne både mot bysiden og elvesiden.

Bygningsmiljø og kulturminneverdier.

Som beskrevet vil kaia være godt synlig fra Gamle Bybro så hvordan påvirker den bygningsmiljøet og kulturminneverdiene?

Fasaden mot elva er, som det er vist, veldig lik fasaden vi ser på foto fra starten av 1900 tallet. En rekonstruksjon av plattformen vil derfor gi et riktig tidsbilde av brygga og aktivere bygningsmiljøet.

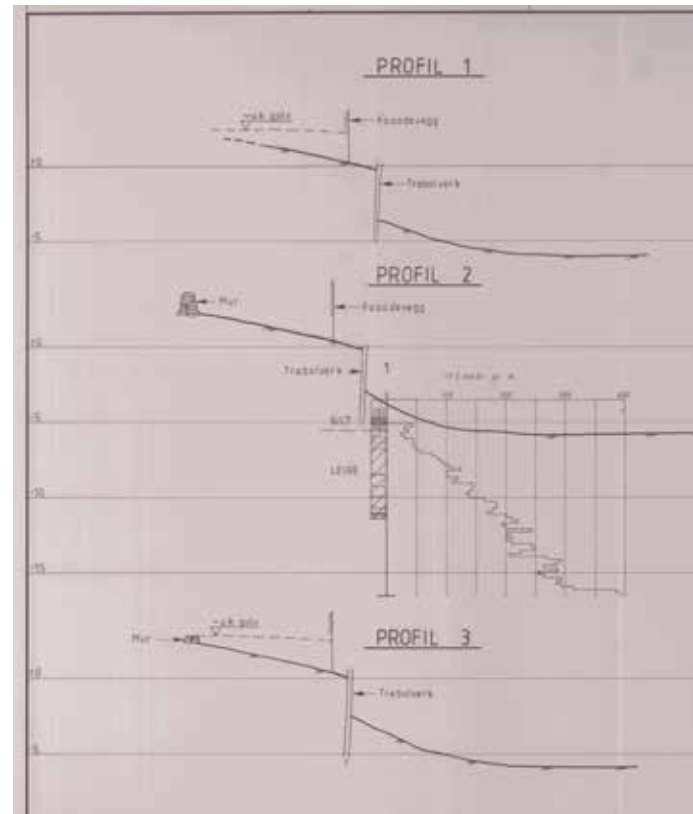
På grunn av antikvariske verdier meldes om fravik fra universell utforming.

Innmåling og størrelse på rekonstruksjon av kai.

På grunn av rester av eksisterende palisade-
rekke besluttet vi i samråd med Byantikvar og
Fylkeskommune å legge ned de nye kaifunda-
mentene på utsiden. På denne måten bevares
mest mulig av bryggas opprinnelig konstruk-
sjon.

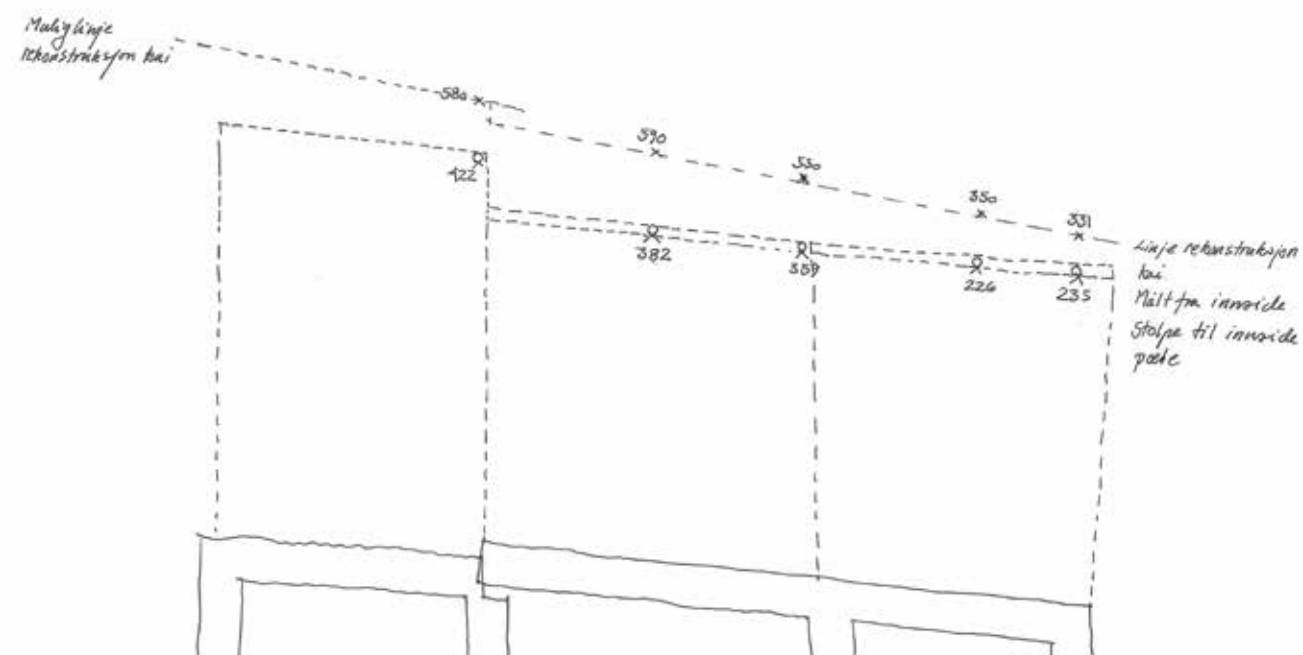
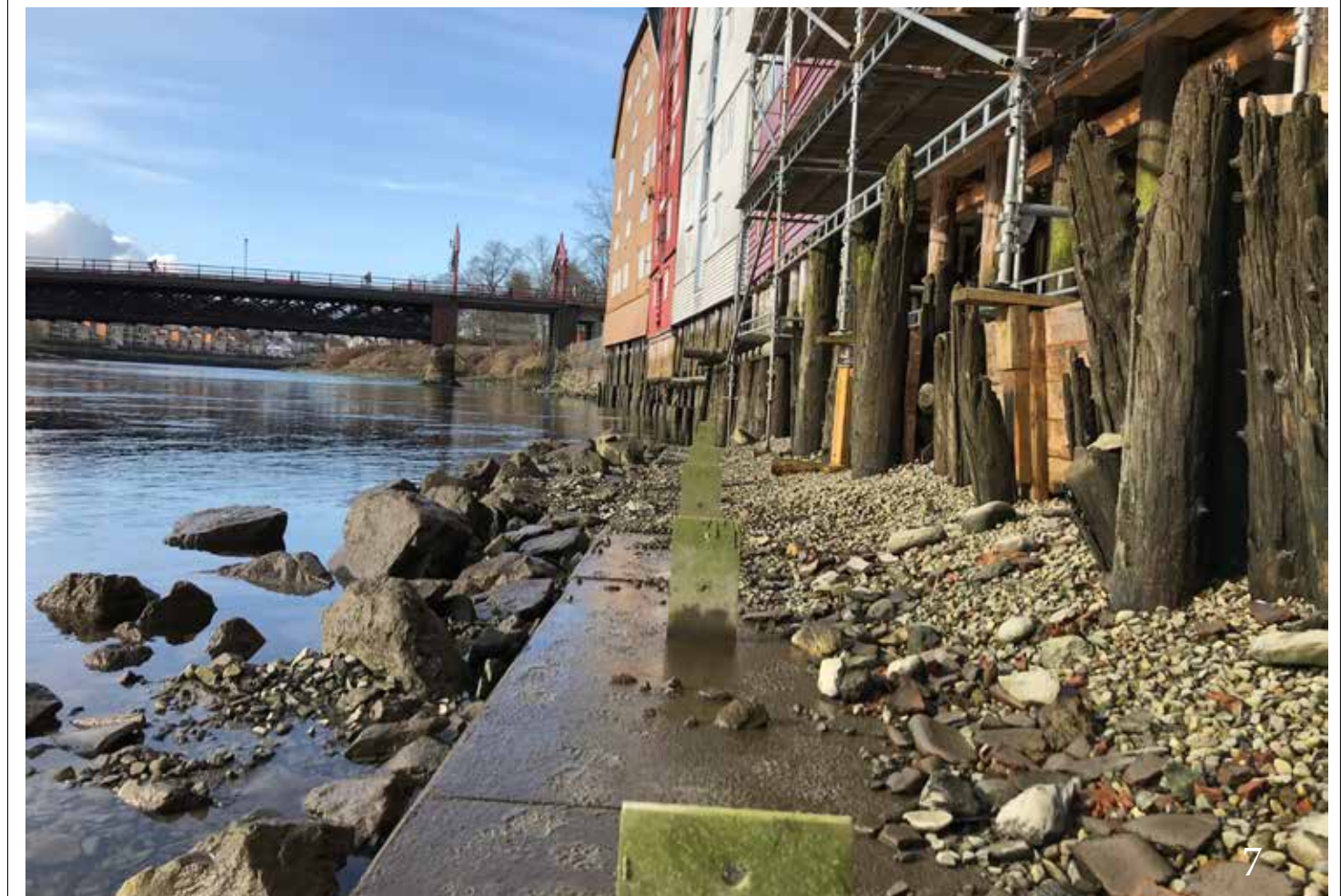
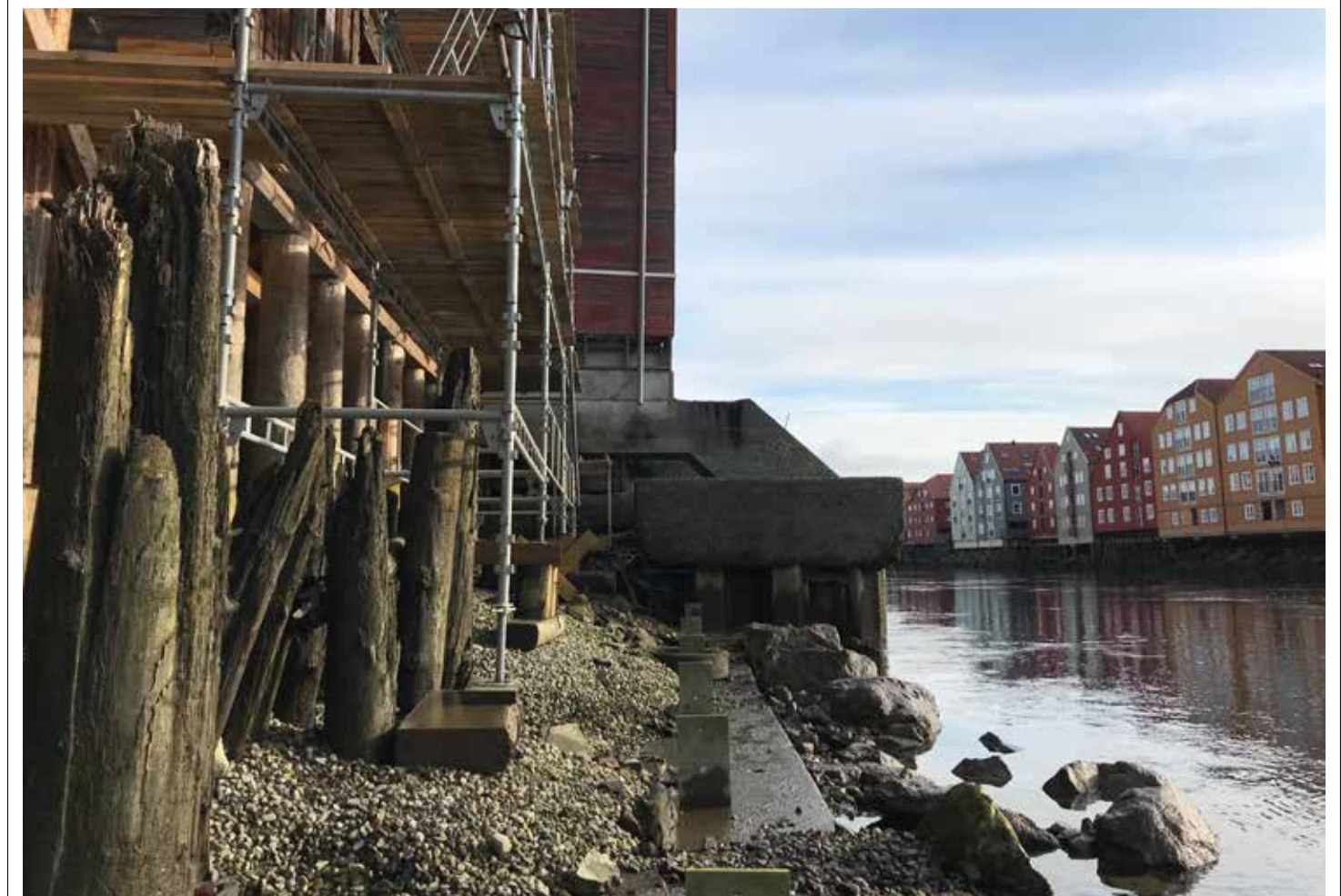
Palisaderekken er høyst sansynlig ikke en del
av opprinnelig kaikonstruksjon, men en eldre
måte å spunte på. Palisaderekken er en del av
sikring av grunnen og fundamenter.
På oppmålingstegning utført av Kummeneje
14.02.1985 er palisaderekken beskrevet som
trebolverk. Utsnitt av tegningen kan ses til
høyre.

Utsnitt av tegning, Kummeneje, 14.02.1985.
Se vedlegg A

Foto øverst til høyre viser kaifundamentene
utenfor palisaderekken sett mot nord.

Foto nederst til høyre viser kaifundamentene
utenfor palisaderekken sett mot sør.

Måling av palisaderekke i samarbeid med Byantikvaren for plassering av fundamenter til
rekonstruksjon av kai. Skisse av 23.10.2018. Se vedlegg B.

Konstruksjon og materialer

Konstruksjonsprinsippet er i henhold til tradisjonell oppbygning av kaikonstruksjoner i Trøndelag, så langt det lar seg gjøre. Fasadetrykket mot elva og dimensjoner er bestemt ut fra eldre foto, slik at rekonstruksjonen blir så lik som mulig.

Konstruksjonen er selvstendig bærende men hviler på bryggas bindebjelke slik vi ser spor av i dag. Den er prosjektert for å sikre sidebevegelse/strekk og påkjenninger som isgang i elva slik tradisjonelle kaianlegg også er bygget opp.

Konstruksjonen er bygget opp slik at deler kan demonteres for utskifting så vedlikehold av kaia skal bli enklest mulig.

Materialer

Kaia er bygget opp av følgende materialer: Stolper i rundtømmer i ren kjerneved furu. Tredekket i ren kjerneved furu eventuelt med asfaltplate eller never under. Materialet fremskaffes fra sagbruk på kysten.

Rekkverk

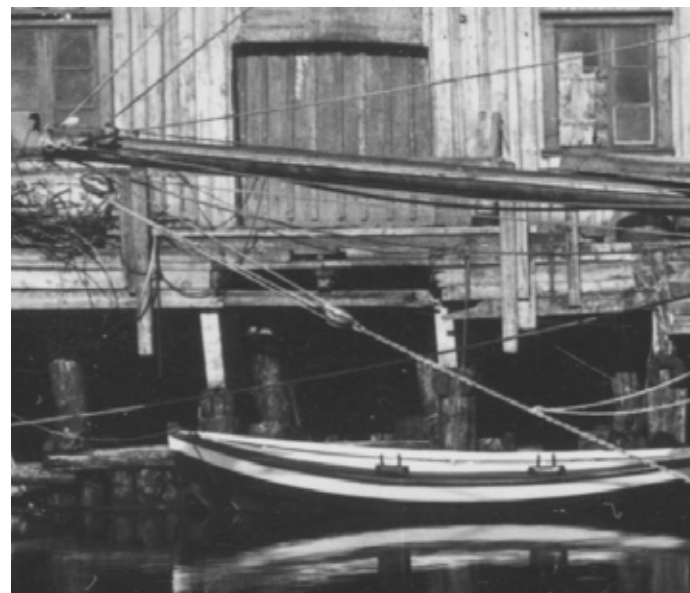
Rekkverk er utformet som på foto mot elverommet. Som det ses på foto har rekkverksstolpene en annen rytme enn hovedkonstruksjonen. Rekkverket og underlag for dekke er derfor en selvstendig konstruksjon. For å tilfredsstille krav til høyde og mellomrom monteres det en ramme mellom rekkverksstolper med wire eller nett i stålramme slik at dette blir så slengt og usynlig som mulig. På den måten skiller vi mellom rekonstruksjon av den tidligere plattformen og ny sikring. Før produksjon av stålrammene vil det lages et prøvefelt med ulike løsninger for å sikre at vi velger den beste løsningen, slik Byantikvaren har satt krav om.

Hoveddrager under kaia ligger ann på bindebjelken som ses nederst i bildet over.

Utsnitt av foto: Erik Olsen 1900-06. Kilde: Gunnerus, Spesialsamling NTNU Universitetsbiblioteket.
Over midtbrygga, under sørbrygga.

Istandsatt konstruksjonen under midtbrygga. Foto: 10.06.2020.

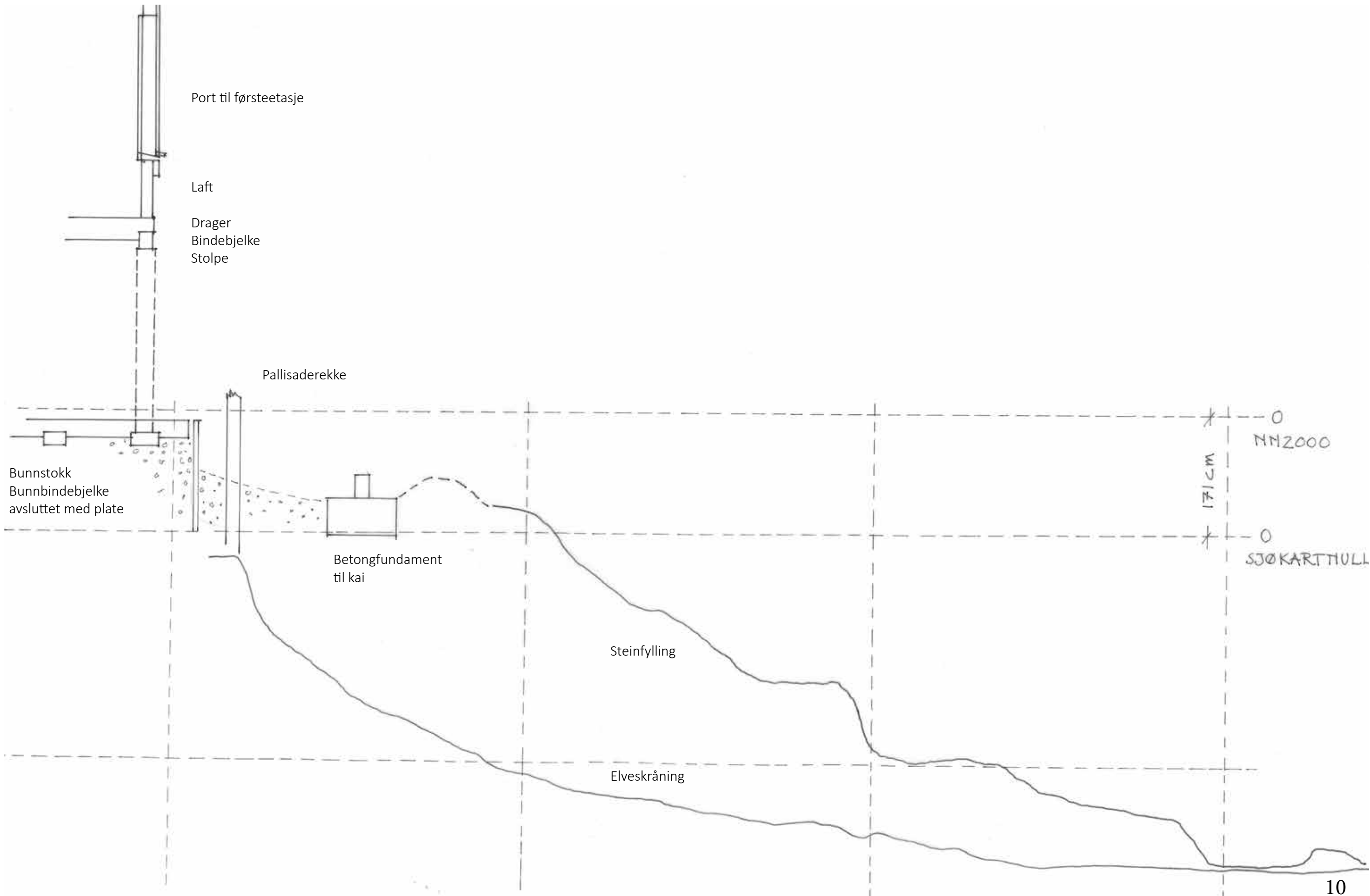

Situasjonsplan

Viser kaiens utstrekning og eksisterende betongfundament. Mål 1:200

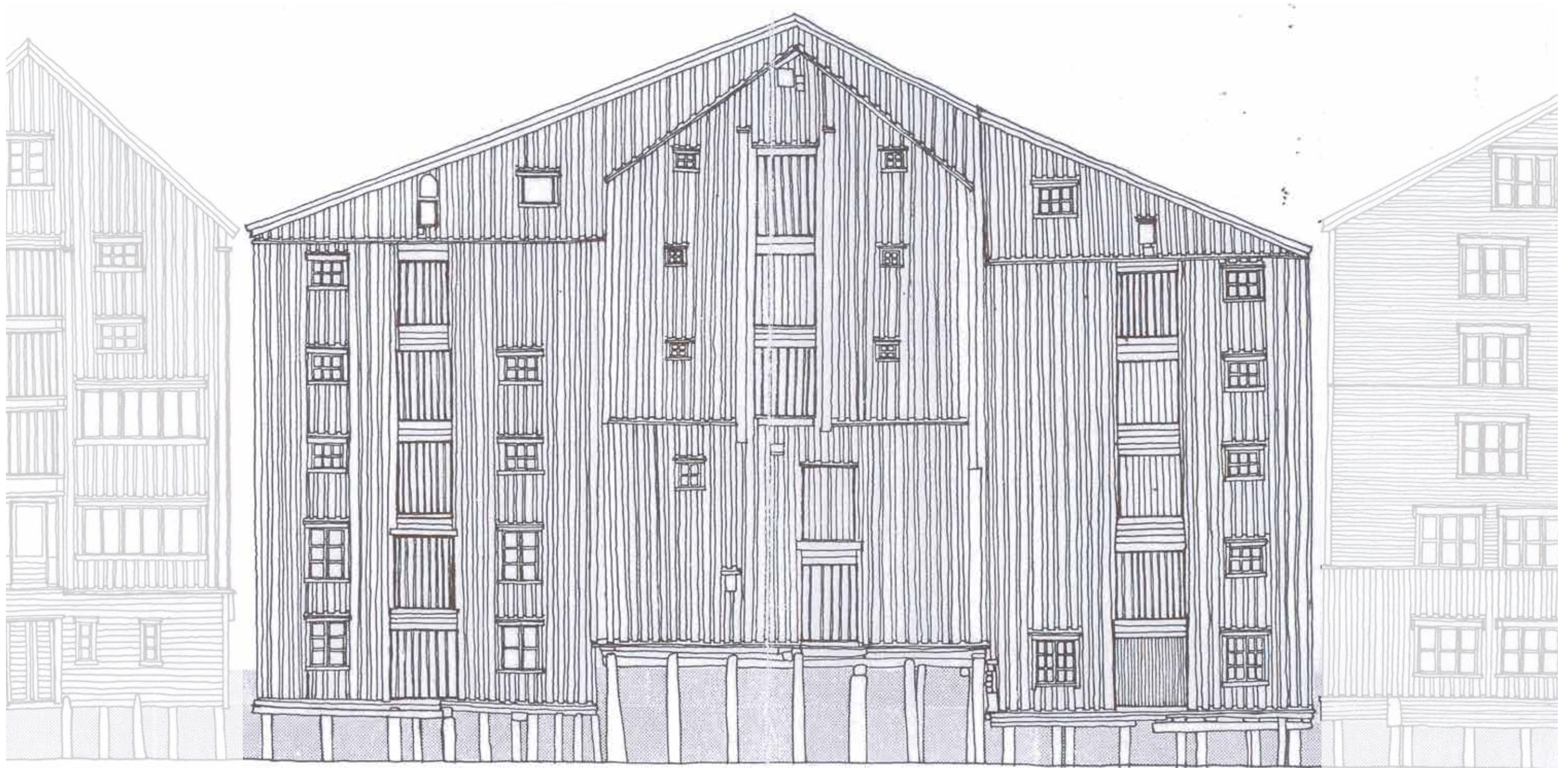

Eksisterende snitt Midtbrygga P30, 1:50

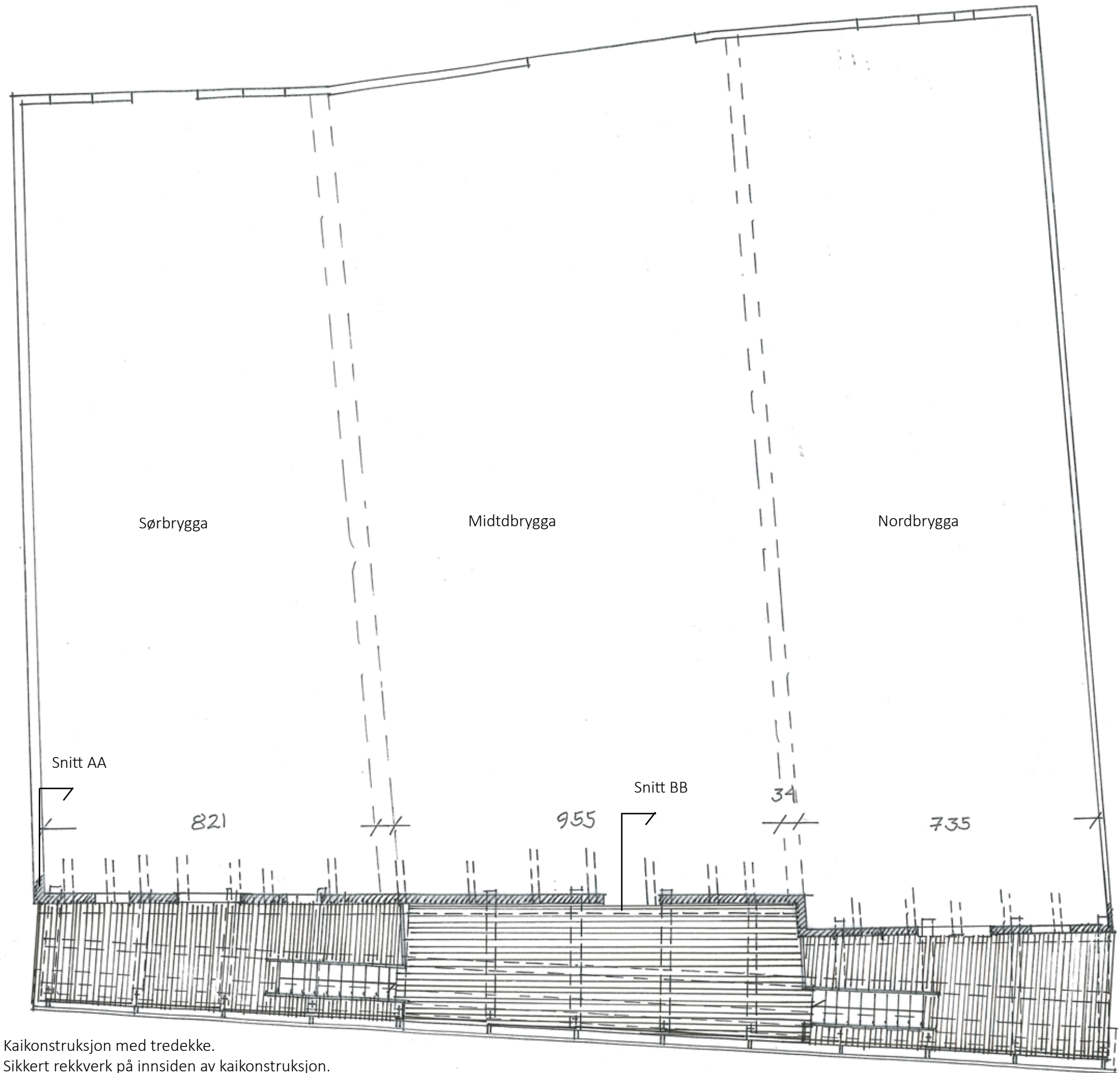
Eksisterende fasade mot Nidelva.

Tegning: Reinertsen/Kummeneje 1985.

Rekonstruksjon av kai. Plan.

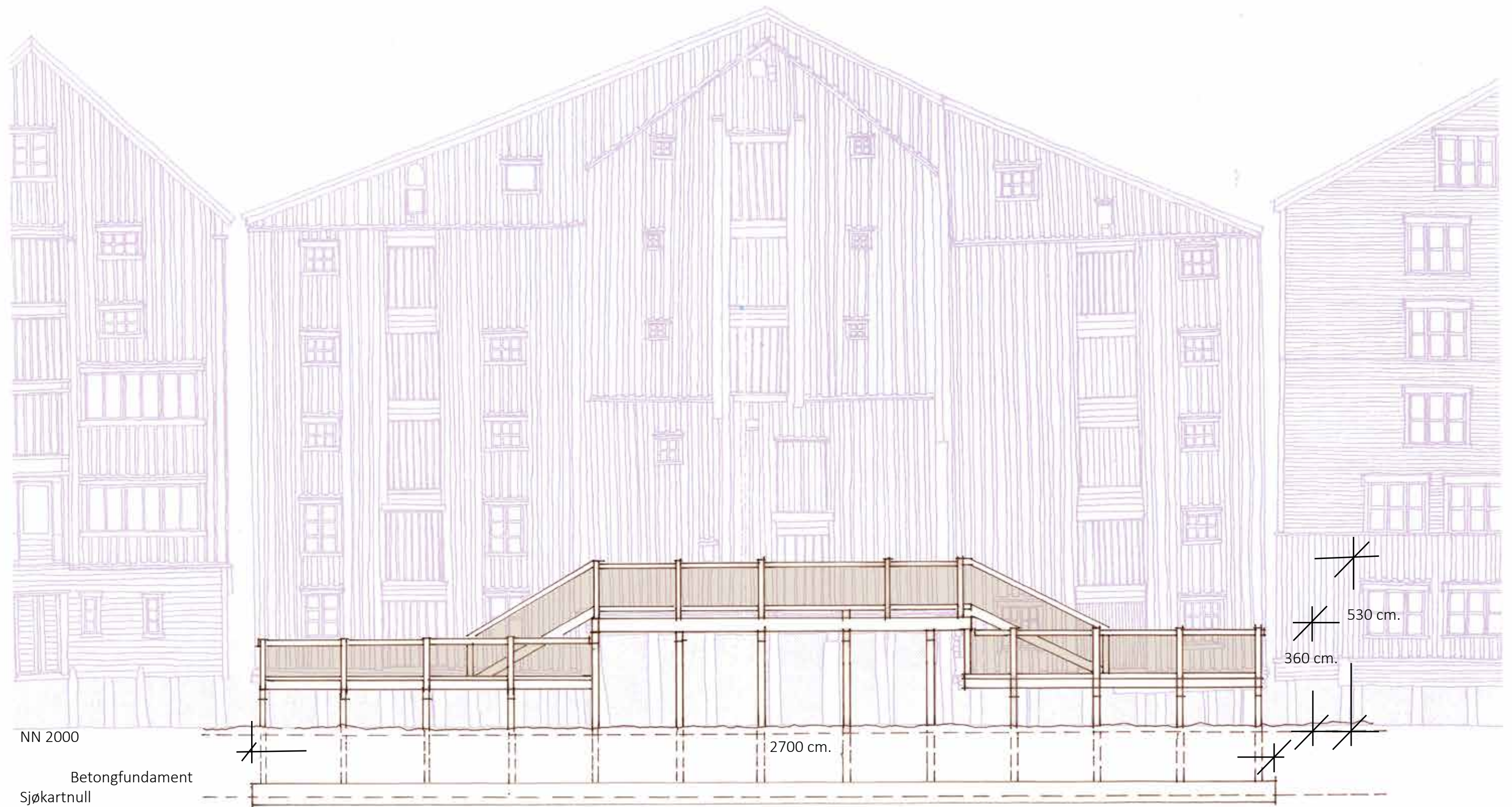
Planprinsipp 1: 100. Hovedmal er angitt på
situasjonsplan.

Kaikonstruksjon med tredekke.
Sikkert rekkverk på innsiden av kaikonstruksjon.

Rekonstruksjon av kai. Fasade.

Fasade mot Nidelva, 1: 100

Rekonstruksjon av kai.

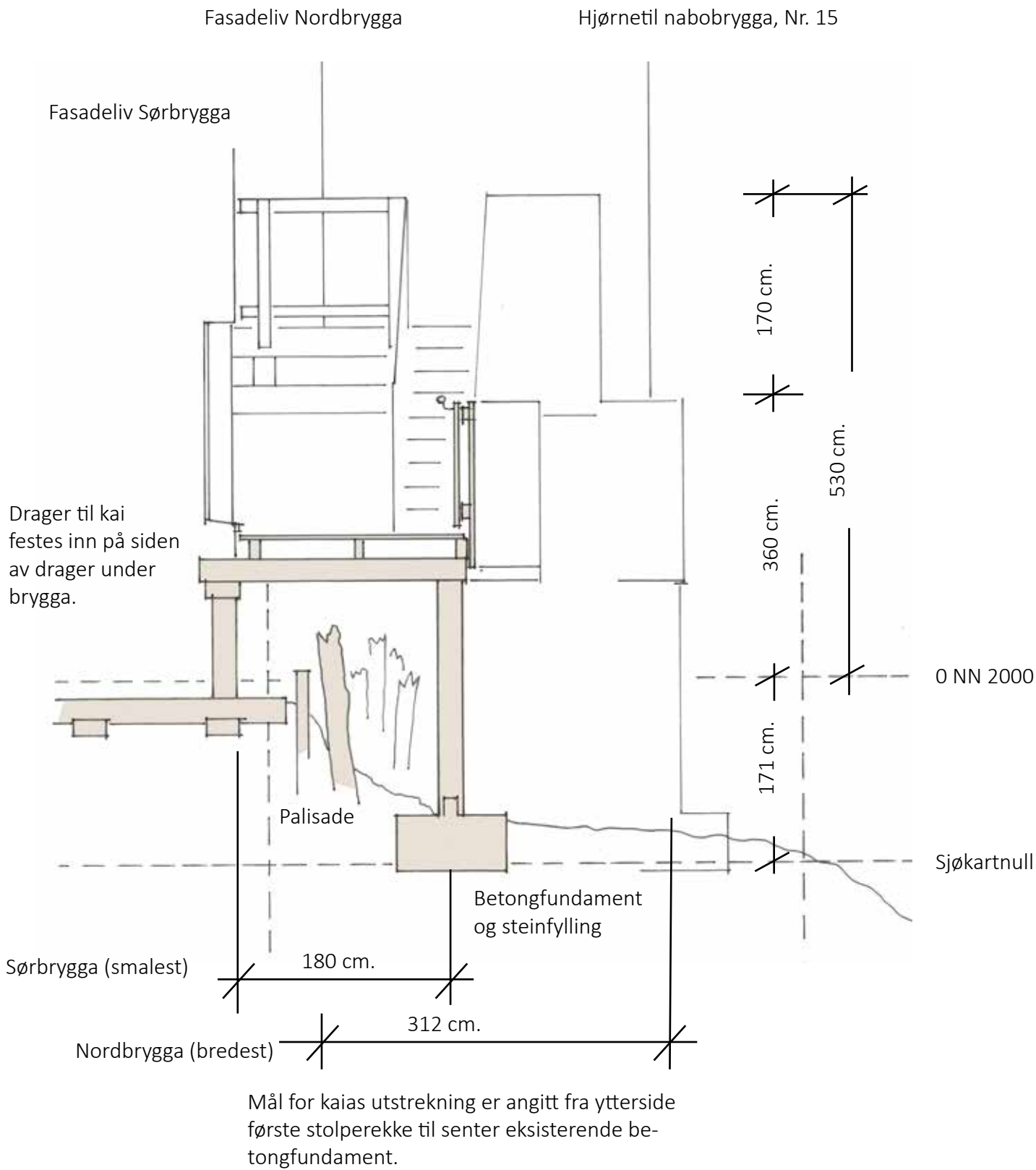
Snitt AA, Sørbrygga.

Snitt Sørbrygga og prinsipp for fasade mot Nidelva, 1: 50

Brygga har enda ikke fått en ny leietaker og en definert bruk. Vi vet derfor ikke helt hvor gulvnivået vil komme inne i 1. etasje. Se mulighetsskisse side 16.

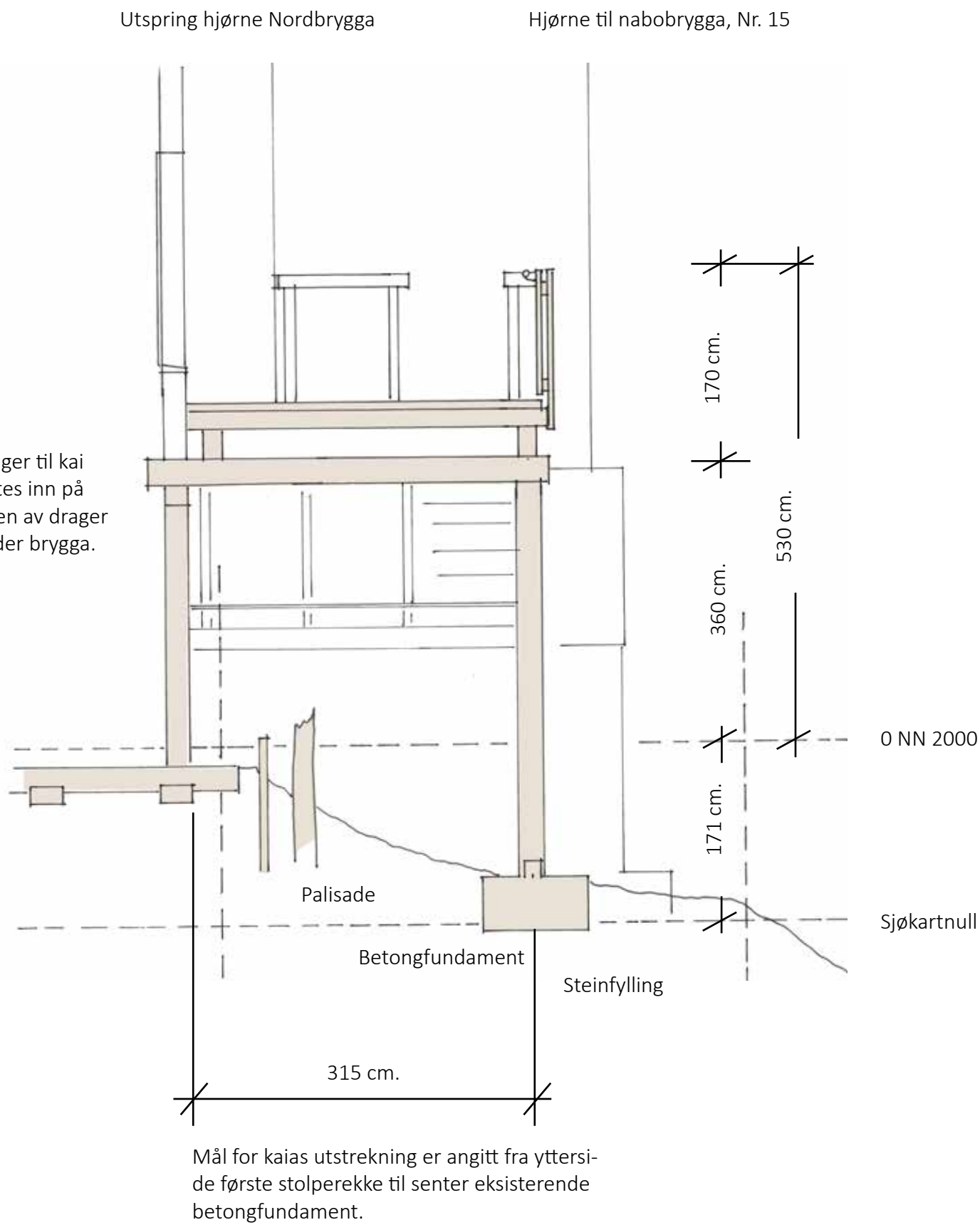
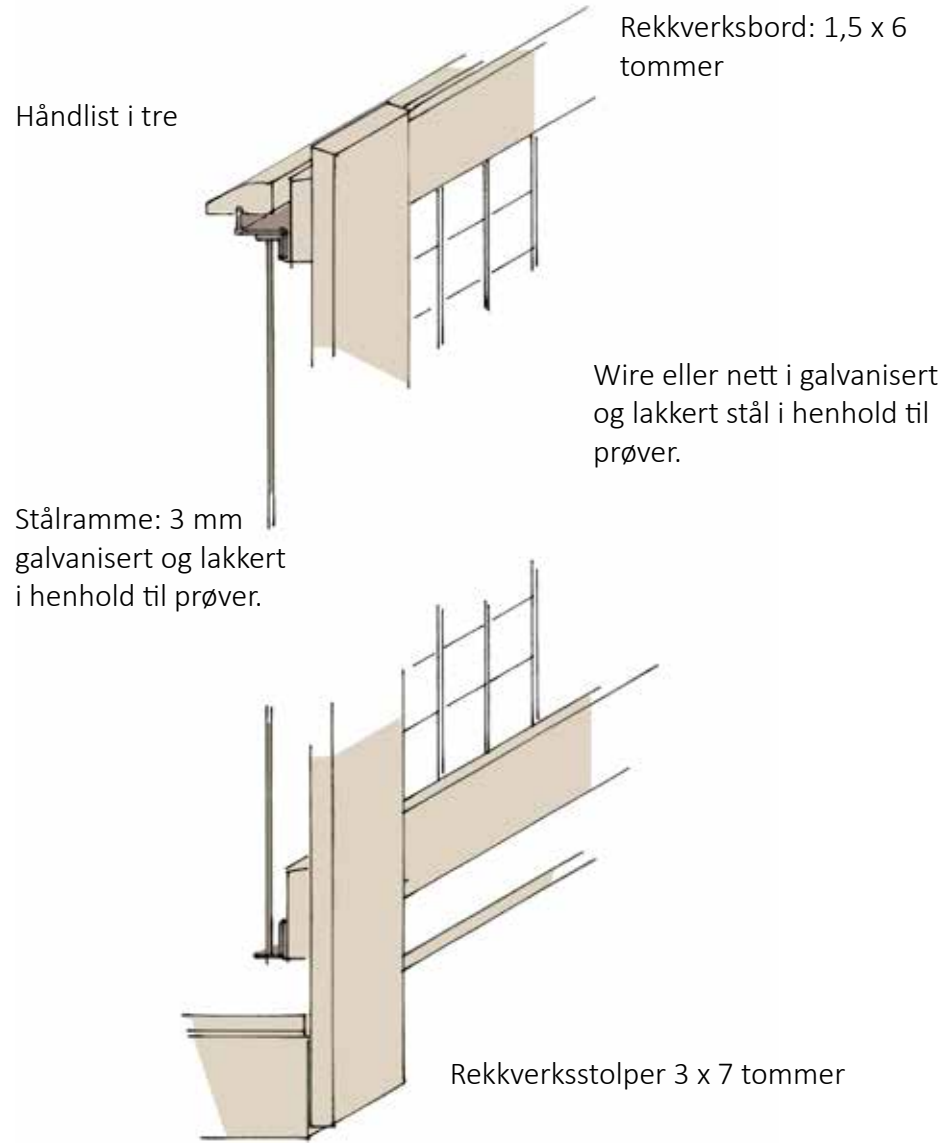
Det vi vet er at fasaden mot elva skal bevares så langt det lar seg gjøre. Det vil derfor bli en terskel mellom gulv innvendig og kaia gulv. På grunn av antikvariske verdier kan vi ikke tilfredsstille krav til universell utforming.

Rekkverket skal som beskrevet ha et innvendig montert rammeverk som ivaretar sikkerheten både for fall og for å forhindre klarting. Det utføres som stålramme med stående wire cc 9 cm. Stålramme galvanisert og pulverlakkert sort. Håndløper. Dette vil som beskrevet utarbeides i dialog med Byantikvaren slik at det blir mest mulig transparent. På den måten ivaretas kulturminneverdiene gjennom en så nøyaktig rekonstruksjon som mulig. Se tegning side 15.

Rekonstruksjon av kai. Snitt BB, Midtbrygga.

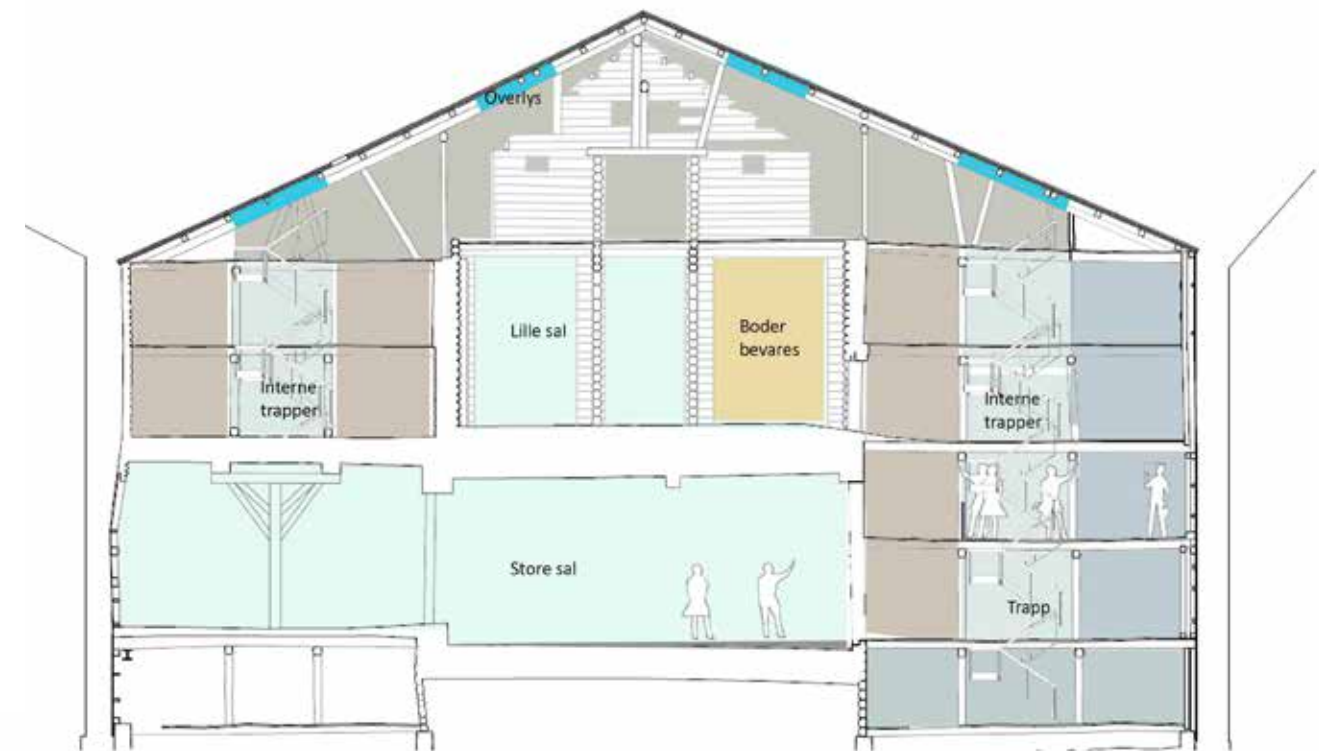
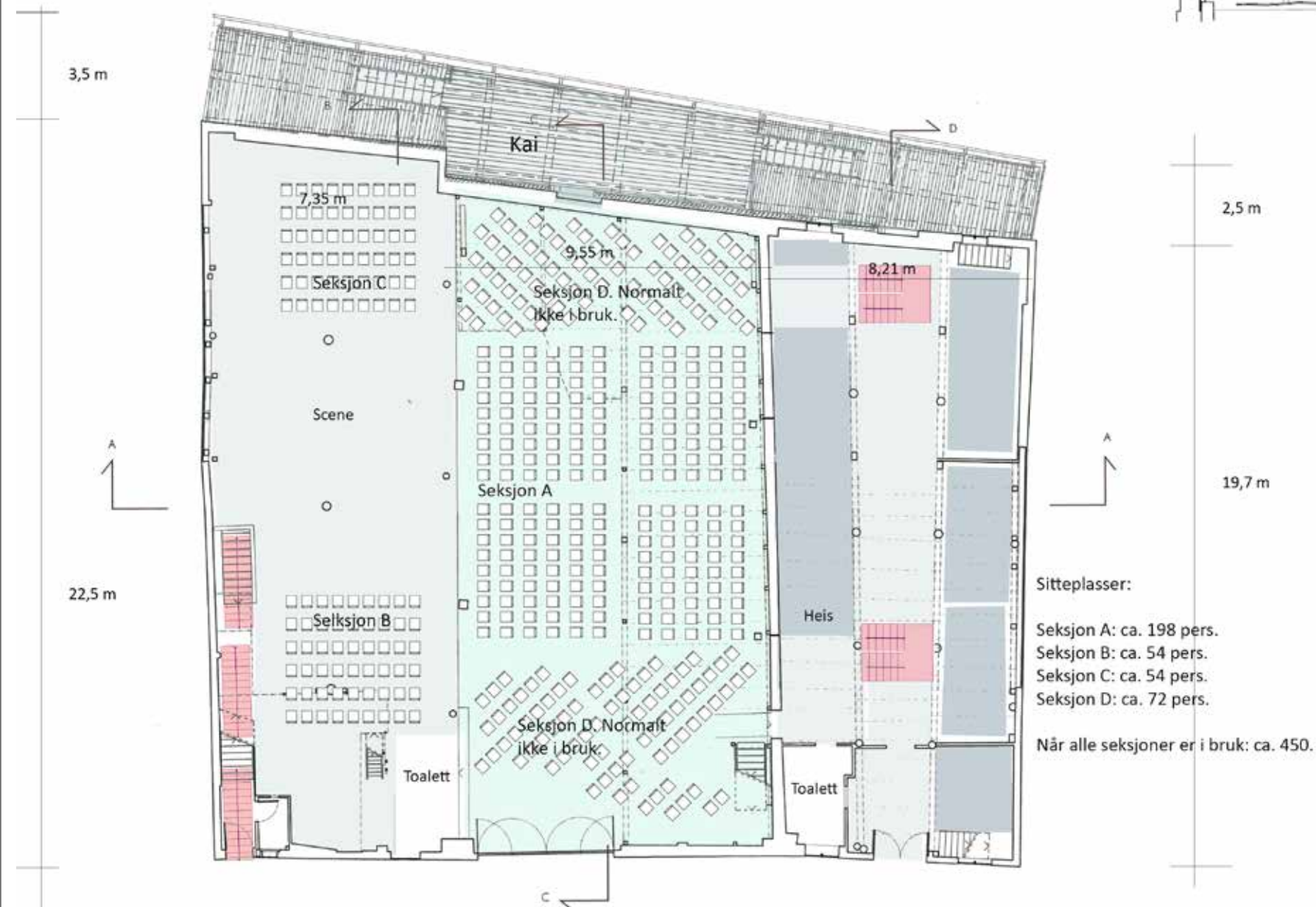
Snitt Midtbrygga, 1: 50
Illustrasjon av rekkverk.

Mulighetsstudie for ny bruk.

Plan 1 etasje og snitt.

Kaia vil benyttes som vrimleområde under arrangementer, uteservering og et sted å se og nyte utsikten til elverommet og bryggerekene med Bakklandet i bakkant.

Fotomontasje

Bryggerekka opp mot Gamle bybro, slik vi ser den på eldre foto, har ikke hatt samme enhetlige utforming med flatbrygger og pæler bryggerekka ned mot Bakke bro.

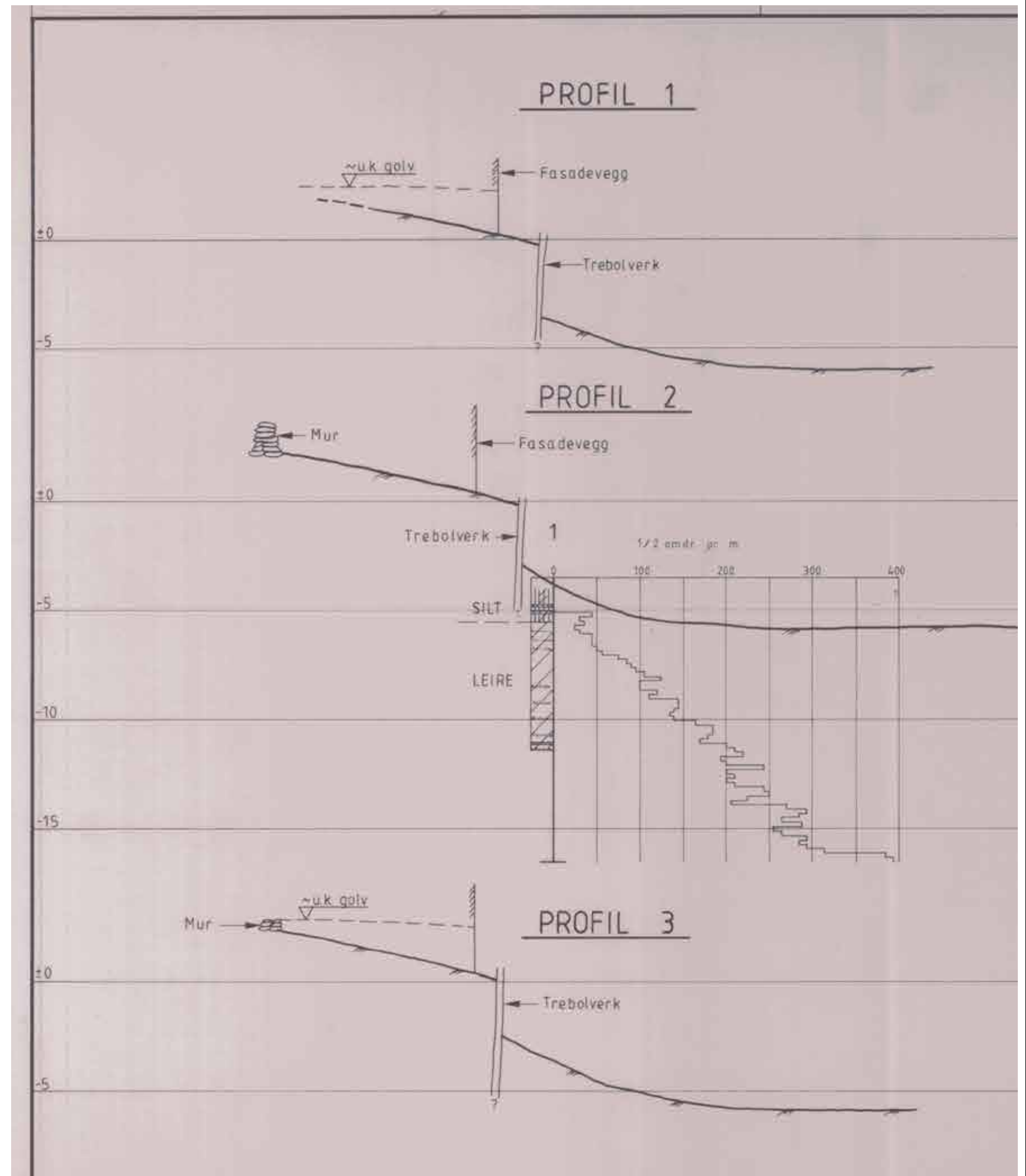
Fotomontasjen til høyre viser hvordan rekonstruksjon av kaia vil være ved lav vannstand. Det må tas hensyn til at de oransje forskalingsstøttene vil erstattes av stolper i tre når brygga er ferdig istandsatt.

På denne måten vil pæler og stolper til kaia falle naturlig inn i bryggas fundamentering.

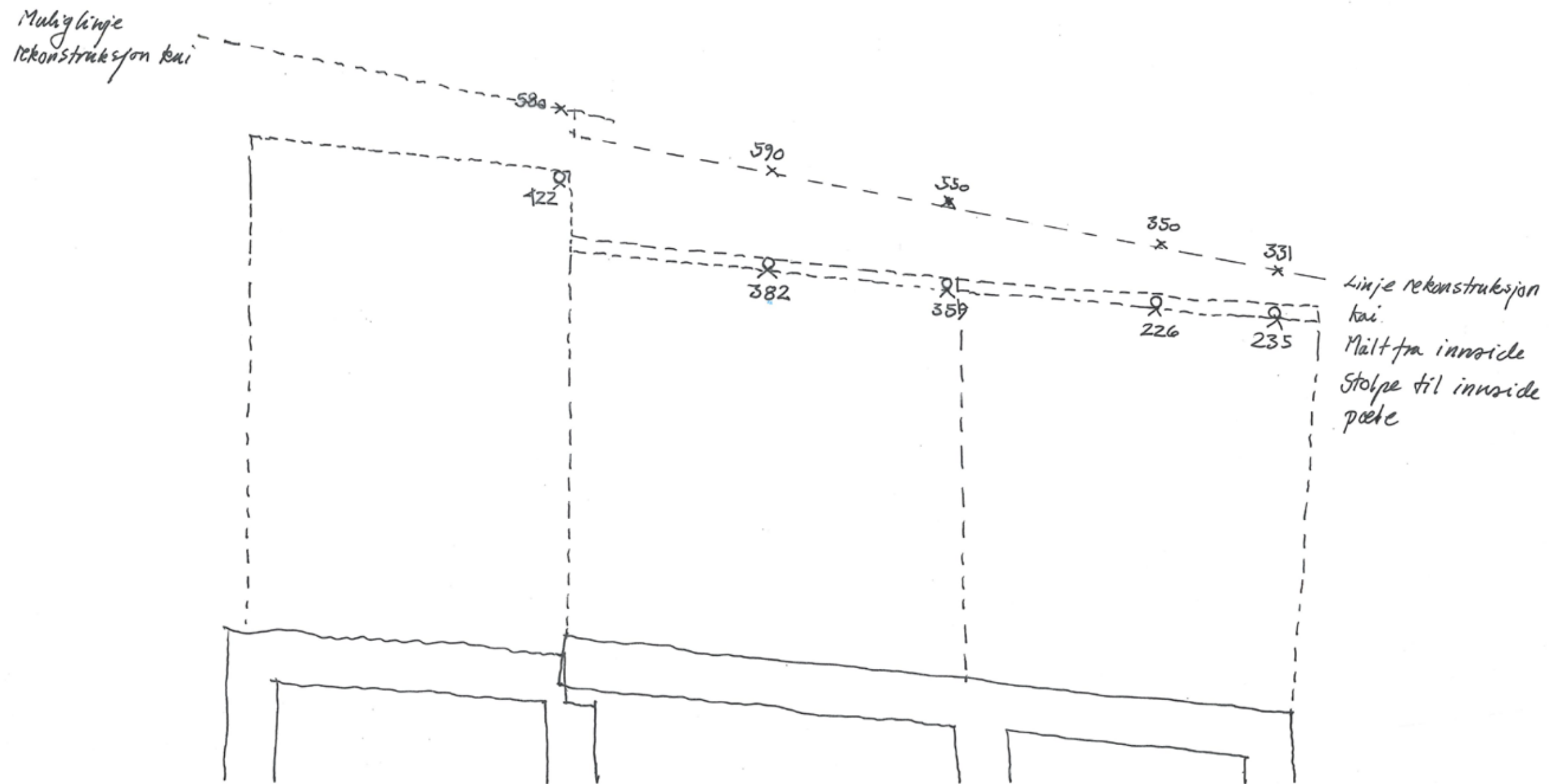
Vedlegg A

Utsnitt av tegning, Kummeneje, 14.02.1985.

Vedlegg B

Måling av pallisaderekke i samarbeid med Byantikvaren for plassering av fundamenter til
rekonstruksjon av kai. Skisse av 23.10.2018

Skisse innmåling pøler/stolper, mål 1:100, Rekonstruksjon av kai, Hvitfeldtbrygga,

Sgn
23.10.18